DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS mane discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis duodecimâ mensis Decembris, anno Domini M.DCC.XLIII.

M. NICOLAO LE ROY DE SAINT AIGNAN, Doctore Medico, Præside.

An, febris sæpiùs morbi remedium, quàm morbus.

I.

RÆTERIIT jamdudùm, irretorto pede præteriit felicissima illa ætas quâ ver erat æternum, nec terras fœdabat hyems gelida, nec torrida torquebat æstas; quâ tellus intacta rostro, nec ullis saucia vomeribus per se dabat omnia. Tunc integro vitæ homini, scelerisque puro pœna metusque aberant. Tunc doloris morbique nescius mentem sanam servabat in corpore sano. At quantùm mutatus ab illo qui fuit, & nunc est! Post ignem ætherea domo subductum; post reclusam, (deleat oblivio memoriam) Pandoræ pyxidem, macies & nova malorum terris incubuit cohors. Jam semoti priùs tarda lethi necessitas corripuit gradum. Jam nihil sine magno vita labore dat mortalibus. Jam per gelidas hyemes, per igneos æstus, per inæquales ideoque [a] noxios corporibus autumnos & breve ver totus annus exigitur. Sed nec miseriæ finis. Hominem, si structuram & artificium spectes, naturæ quidem gaudentis opus; at si morborum iliadem, novercæ ludibrium dixeris. Vix spiritum cœpit ducere cum ipsum undique circonveniunt offendicula. Suos quælibet ætas patitur manes. Adhuc à matre rubentis pulmones tussis ferina quatit. Palpitans vertex deturpatur achoribus. Dentium eruptio, alvi profluvia, convulsiones, quantâ fiunt dolorum accessione! In pubertate intestina pungunt lumbrici, vesicam carnifer dilacerat calculus. Suos etiam invehit adolescentia morbos, epilepsiam, variolas puellis infensas, matribus detestatas. Juvenibus letargus accidit, lateris, pulmonumque inflammationes. * Senes tandem exercent spirandi difficultas, destillationes, visûs auditûsque hebetudo. Nec ætalibus tantùm, sed sui sunt cuique tempestati, cuique regioni, cuique corporis parti morbi peculiares. Adeò verum est totum esse hominem à naturâ morbum. Verum ex tot morbis paucos admodum reperias quos pedissequa febris non concomitetur. Unde vulgò morborum vulgatissimus audit. At quam iniquè! Quam perperàm! An eò nequitiæ venit genus humanum ut virtutes ipsas invertat & sincera cupiat vasa incrustare? An quemadmodum icteri laborantibus omnia flava apparent, sic, quod malis

(a) Celsus lib. 1°.

* Hipp. ap. 13. pt. 2a.

undique circumducitur homo, quidquid agit natura, ipſi malum videtur? Num quod ad cauſam morbi emendandam, expellendamque ſuſcitatur, per quod ſanitas amiſſa ſæpè reſtituitur, quod ſaltem ad illam reſtituendam ſemper intendit, morbi nomine eſt inſimulandum?

I I.

MORBUS non male definitur affectus contra naturam corporis viventis functiones manifeſtè lædens primò & per ſe. Quidquid igitur functiones per ſe non lædit, inter morbos non eſt recenſendum; etiam ſi illud nonnunquàm per accidens eveniat. Comparatione rem juvat illuſtrare. Quemadmodum obſceſſi, qui in obſcidentes quâ data porta fulminis inſtar erumpunt, hoſtes longo intervallo fugant, opera invadunt, alia dejiciunt, alia igne corrumpunt; tandem cædendo defeſſi novis, vulnerati intactis occurrentes à multitudine non rarò opprimuntur, ut indè non levem ſuis jacturam inferant; non ideo patriæ hoſtes ſunt dicendi: haud aliter ſi quas adhibet opes natura ad profligandos morbos, longo nimis acerboque prælio minuantur; vel morbi malignitate aut quaſi hoſtium oppreſſæ numero corruant; ut indè non nihil mali ægrotanti eveniat; num ideò capitalis criminis ſunt arguendæ? Quaſi verò victoriam viribus intactis natura ſemper debeat reportare. Nonne debemur morti nos noſtraque? Nonne ſtatutum eſt omnibus hominibus ſemel mori? Neque quis putet hîc de nomine tantùm rixam moveri. Multa enim indè deducentur ad medicam praxim maximè neceſſaria. Enim verò ſi ſemel liquidò devictum fuerit febrem non morbum eſſe ſed remedium, hinc ſequetur eam non eſſe antevertendam ſed (novum auditu) aliquandò provocandam, non imminuendam ſed adaugendam, non extinguendam ſed conſervandam.

I I I.

VIX homo ægritudine aliquâ tentatur, cum ſtatim natura febrim exſuſcitat. Quid ergo? An malum malo addere? An ſe ipſam exoſa cruentas in ſe manus ſtudet adhibere? Abſit. Natura ſui conſervationi invigilans indeſinenter & teſte divo ſene optima morborum medicatrix, non ruinam inferre, ſed opem afferre intendit. Febris ab antiquo *februare* id eſt expurgare; ſpecialiſſimè à ritibus illis ſolemnibus februa appellatis quibus domicilia ab umbris erraticis defunctorum expurgari ſomniabant. Cum de febris naturâ non conveniat inter authores, non mirum quòd diverſæ à diverſis allatæ fuerint illius definitiones. Sed poſtpoſitis cæteris hanc genuinam veramque contendimus: febris eſt conamen naturæ cauſam morbi aut emendantis aut expellentis. Hæc enim rationi, & experientiæ conſona eſt, hæc authoritate, & ipsâ confirmatur analogiâ. Incaſſùm febris cauſam quæſieris; quærenda potiùs variorum quos comitatur cauſa morborum. Huic remedia debentur, huic ſoli oculatus incombat medicus. Exulent itaque variæ cauſæ fictitiæ; accenſionis flammulæ cordis; ſcintillarum per latifundium ſanguinis oberrantium; exploſionis corpuſculorum nitroſorum; item nudæ recentiorum fermentationes quas antiquorum putredini ſubſtituerant. Præcipuæ morborum cauſæ ab inflammationibus, obſtructionibus, à materiâ viſcidâ & glutinoſâ in diverſis corporis partibus inhærente, veniunt repetendæ. Porro his corrigendis aut penitùs delendis quodnam febre potentius remedium. In febre ſanguinis motus calòrque ultrà gradum naturalem augentur. Motu & calore vivimus. His, quæcunque in microcoſmo peraguntur, accepta referri debent. Quamdiu autem nulla functio læſa eſt, vitæ perennandæ naturalis uterque ſufficit; ſi quæ verò occurrant impedimenta, tum febris motibus ſecretoriis & excretoriis ultra gradum naturalem adauctis attenuando, incidendo materiam morbificam ad temperationem debitam reducit aut caloris adjuta præſidio præparatam foràs eliminat. Hinc, teſte Junckero, febres ſi legitimè & ſalutariter decurrant, novum ſanitatis vigorem habent ſucceſſorem. Sed

irritum cadit quodlibet raciocinium nisi experientiâ rerum magistrâ fulciatur. Hanc igitur consulamus. Sunt qui intactâ morbi causâ, soli debellandæ fibri operam navantes, repetitis ad nativi caloris quasi extinctionem venæ sectionibus, emulsionibns, narcoticis incumbunt. Quid inde ? Scopum attingunt. Febrim sedant, vel potiùs armis naturam exuunt. At fiunt novissima insontis ægri pejora prioribus. Hinc enim morborum iliades, hinc lassitudines spontaneæ, inappetentiæ, ad omnia munia tùm animi tùm corporis ineptitudo: ut de illo conclamatum sit, nisi de se ipsâ aut prudentis medici consilio natura quasi reviviscat. Quantò rectiùs hic qui nil molitur ineptè ! qui semel aut iterùm imperatâ phlebotomiâ ut depletis vasis velut aperto campo totis viribus natura prælium inire queat, interim in primis viis in intimis corporis visceribus causam mali lyncæis oculis investigat ut naturæ minister non oppressor illi ferat suppetias. Aut si sibi soli sufficiat, derelinquatur. Sæpe enim paroxismi initio celebratâ venæ sectione, adaugetur quin immo debaccatur fibris; humor peccans attenuatur, inciditur, movetur, subortis hinc sudoribus foras amandatur, solius fibris auxilio Sanatur ægrotans.

I V.

QUOT mala febre sanentur hic enarrare vetant theseos præscripti limites. Pauca tantùm exempla ex gravioribus in arte medicâ magistris referre animus est. (a) Quartana sanat epilepsiam; tertiana exhaurit & sistit catarrhum. (b) si quis ebrius repentè obmutescat, convulsus moritur nisi superveniente febre vocem recipiat. (c) Qui quartanâ laborant convulsionibus omnino non capiuntur; si verò antea capiantur & subinde quartana succedat, cessant. Cum enim ab humoribus lentis & pituitosis convulsio ut plurimùm fiat, cumque horumce humorum duplex sit sanatio, coctio scilicet & excretio, utramque paginam adimplet febris. (d) Lippienti viro febre superveniente, lippitudinis exolutio; de quo Butin. Discusso humore crasso qui oculorum venas replebat fit lippitudinis curatio. (e) Quibus hyppocondrium è dolore laborat, superveniente febre dolor exolvitur incidendo attenuando, ad temperationem reducendo. (f) Ad generationem puris necessaria est materiæ suppurabilis præparatio; efficitur autem talis a febre.... sine febre nihil est suppurabile. (g) In variolis tanti momenti est febris ut in illâ prævidendâ & rectè dirigendâ totum constet medentis artificium & industria. Cætera quæ in pluribus authoribus ac præsertim in hippocratis libris multa sunt exempla prætermittimus. Hisce evictum satis credimus febrim esse naturale remedium. Nec oculato cuivis naturæ indagatori mirum illud videbitur. Ubique enim sibi similem reperiet, ubique sibi consentientem; ubique sibimet ipsi invigilantem. Enim verò si quid ventriculum pondere gravet, aut acriori stimulo in illum impingat, statim natura classicum canit, contrahitur ventriculus, plurimæ partes manus dant auxiliatrices, fit vomitus: quod nocebat ejicitur. Menbranæ pituitariæ fit irritatio ? En adest sternatatio quâ natura liberatur. Si quid furtivo illapsu per dicatas aeri vias in tracheam vim exerceat, subortâ tussi tam potenter pellitur ut sæpè quâ recta via ducit, per nares elimínetur. Succurrere pariter oculis lacrymas, intestinis alvi fluxus, omnibus & lippis notum & tonsoribus. Porro quis nisi in physiologicis rebus planè hospes hîc vomitum, sternutationem, tussim, lacrymas, alvi fluxum mobi nomine inquinaverit. Idem fibris usus, idem de febre dicendum.

(a) Hipp.
(b) Id. ap. 6. p 2æ.
(c) Id. ap. 42. pt. 5æ.
(d) Id. Coac. 8.
(e) Coac. 210.
(f) Coac. 299
(g) Hecq. Præf. pag. 29.

V.

NATURA igitur fulta febris præsidio quàm plurimos debellat morbos. Hujus ope quod spissius est attenuatur, viscidius inciditur, intemperatum ad temperationem reducitur, noxium amandatur, sanguinis εὐκρασία conciliatur. At dicet aliquis: quotidiè cum successu præscribuntur remedia quæ idcirco febrifuga audiunt quod febrim perimant. Usus quidem nominis invaluit & reverà illorum ope cessat febris. At hinc luculenta exoritur nostræ theseos probatio, Cum autem in-

ter illa remedia primas jure teneat cortex peruvianus hunc in medium proferre liceat. Benignus hic cortex ſale ſuo, quo turget, tàm fixo quàm volatili, attenuando incidendo, non numquam vacuando agit. Quod * duabus præclaris theſibus in hac ſolemni Academiâ propugnatis evictum eſt. Idem igitur præſtat quod febris: eſt quaſi febris ſuccedanea: conjunctis agunt viribus. Quanta etenim utriuſque ſimilitudo! prodeſt febri venæ ſectio, & Kinækinæ. Purgantibus juvatur febris; ſi purgantia pulveri peruviano immiſcueris, eàdem fideliâ duos dealbaveris parietes. Si mali fomes & origo in ventriculo deliteſcat, hoc ſine emeticorum auxilio eradicare non valet Kinakina; nec febris. At rurſus illus ope hæc deſinit. Sanè quidem; quia hoſte debellato reconditis armis natura conquieſcit. Sed perget aliquis: febrim ceſſare bonum eſt; non inficias imus. Indicat enim naturam victricem & materiam morbificam aut emendatam aut expulſam; niſi id naturæ imbecillitate contingat: quod peſſimum. Tuncque maximè medici auxilio opus eſt qui res prudentiâ reſtituat, appropriatis remediis cauſæ morbi occurat, & languentem jam ac deficientem naturam refocillet. Abſit tamen ut ſyllam fugiens, in Charybdim incidat. Ad nimium enim conamen incitata naturâ extenuatur: unde funeſta ſæpe exoriuntur ſymptomata & auxilium in perniciem cedit. eſt modus, ſunt certi fines citra & ultra quos rectum nequit conſiſtere. Optima febris eſt quæ & cauſæ morbi, & naturæ viribus eſt accommodata. Hæc eſt quæ tutò & citò materiem morbificam præparat & præparatam expellit.

* *An 1683.*

Ergo, febris ſæpiùs morbi remedium, quàm morbus.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Silveſter-Antonius le Moine.

M. Julianus Buſſon.

M. Joannes-Baptiſta Boyer, Conſiliarius Medicus Regis ordinarius in ſupremo ſenatu Pariſienſi, ac in magnâ Franciæ Præfecturâ, Sereniſſimæ Principis Duciſſæ du Maine Medicus ordinarius, & Cenſor Regius.

M. Petrus-Joſephus Macquer.

M. Petrus Bercher.

M. Bernardus de Juſſieu, Regiæ Scientiarum Academiæ, Regiæque ſocietatis Londinenſis ſocius, & in horto Regio Botanices Prodemonſtrator.

M. Joſephus-Maria-Franciſcus de la Sône, Regiæ ſcientiarum Academiæ ſocius.

M. Urbanus de Vandeneſſe.

M. Joannes Aſtruc, ſalubris Conſilii Regii ſocius, Regis Poloniarum Auguſti II. Electoris Saxoniæ, dum viveret, Medicus Primarius, Sereniſſimi Aurelianenſium Ducis Medicus ordinarius Profeſſor Regius.

Proponebat Pariſiis, FRANCISCUS BERNARD Abrincenſis,
Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus,
A.R.S.H. 1743. à ſextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Univerſitatis & Facultatis Medicinæ Pariſienſis
Typographi, 1743.